

VESTUL ROMÂNIEI

Ziar românesc independent din Oradea-Mare.

REDACTIA și ADMINISTRAȚIA :
Strada Francisc Deák No. 2.
Telefon 10-02.
Manuscrisele nu se înapoiază.

Director-Fondator : ȘTEFAN MĂRCUȘ

ABONAMENTE:

Apare de trei ori pe săptămână.
Pe o lună . . . . . 25 Lei
Pe un an . . . . . 260 Lei
In America . . . . . 3 dolari

RĂVAȘ

„Brassói Lapok” ne onorează cu câteva note scoase din pultul prăfuit al minciunilor convenționale. Un singur adevăr, dintr-o serie de invenții intenționate puse pe hârtie, scuză pe ori-cine de a mai răspunde. Dacă totuși revenim asupra chestiunii Camerei de Comerț și Industrie din Oradea-Mare, este fiindcă vrem să-i asigurăm pe pionerul irealității de sub poalele Tâmppei, că Arpad s'a dat jos de pe stânca înmarmorată, și că reneșterea și scormonitorii'n apă turbure, și la noi primesc un pedestal nou, acela al arhivelor din care înțelepții urmași, cetind istoria se vor pricopsi, — și vor ceti de recompensa care li-s'a dat.

***

Roma — acest nume se citește în timp din urmă tot mai mult pe coloanele ziarelor dela noi. Puterea internă a aceluia stat național; mâna de fier, care în timp de un an a curățat aerul plin de microbii internaționalismului și a francmazonilor speculativi, iată că ne apropie gândirea și sentimentul geniului. Ginta latină caută calea pe care să asigure pacea în Europa și noi în special căutăm să apărăm interesele pe cari le reprezintă țara românească prin situația și prin legăturile ei specifice.

Roma rediviva, leagănul culturii noastre ne întinde brașii ei viguroși!

***

A murit — I. Popa Necșa. Pușini l'au cunoscut, și mai puțin știu că cine a fost. El a fost „responsabil la „Tribuna” la „Gazeta Transilvaniei”.

Era pe timpul reorganizării partidului național, în anii 1821. Ce însemna a fi „pe atunci” „redactor responsabil”? Insemna a eși și a intra dintr-o temniță într'alta. Timp de vre-o 15 ani a făcut-o Ioan Popa Necșa. Era un „modest și cinstit culegător-țipograf, care și-a dat sufletul în cuvintele „ori pentru ce v'ar face proces, eu voi răspunde: eu am scris, — sau: nu știu cine-a scris, faceți ce vreți cu mine”. L'au îngropat cu cinste deosebită în săptămâna trecută în vârstă de 77 ani în comuna Săcel lângă Sibiu.

Căți Popa-Necșa gata la ori ce jertfă avem în ziaristica de astăzi?

CORBII

Mai întâiu stârpiți pungașii din țară și apoi gândiți-vă la ordine. Mai deunăzi la tribunal un pungaș oficial era nespus de revoltat și striga la procuror: „Dar bine Domnule numai pentru 60.000 lei mă chinuiești atât?” Este glasul nenorocit al nenorocitelor opinii publice, care din nenorocire caută să se ridice la noi. E așa de obișnuit să furi azi, ca și când ți-ai bea cafeaua dimineața. Te minunezi cum dispar zdrențele de pe unii, ca în câteva zile să-ți vezi crescându-le pe corpurile lor cele mai scumpe blănuri de Siberia. Râzi tolerant sau injuri în gând și o isprăvești cu „țara lui cremene”. Unul și-a instalat tripoul în ciuda celor ce n'au locuință și stoarce în tovarășia unei bande întregi, sub mlopiu autorităților, toată miera furată de tâlharii orașelor.

Un deputat îmi povestea scandalizat lucruri ce se petreceau la acest tripou și l-am crezut căci îl cunosc; dar de ce parlamentarii n'ar porni-o prin țară la vânatoare de hoști? Atunci poate ar avea mai puțin de lucru în cameră. Ar vedea că tot ceea ce construiesc acolo, terfelesc și distrug aceștia aici. Aceștia închid ochii cu știință sau fără știință, dintr'un indiferentism criminal sau dintr'un interes profesional. Inchid ochii ca să nu-ți mustre conștiința că lovești în temelile neamului acestuia, cimentate cu oțeta sânge de

marțir. Inchid ochii ca să nu vadă cum le vine procopseala dela dușmanii neamului acestuia, pe care nu-l poate distruge nici o armată. Toate economiile celui mai econom ministru sunt jucate la cărți, sunt consumate în cabareți, sunt absorbite de luxul nemernicilor, pe care numai toleranța noastră îi ocrotiște. Astfel că își poate oricine explica de ce nu se pot găsi fonduri pentru cei ce fac pe apostolii românismului, pentru cei ce chiamă la viață nouă acest popor, pentru cei ce cântă redemptarea!

Acești orbi oficiali, acești corbi de după războiu, aceștia sunt cei ce ne scumpesc viața căci au de unde plăti.

Stârpiți pe aceștia întâiu și vă va rămâne destul să duși și celor ce nu știu să fure.

Zadarnice vor fi valorile de milioane și de pricepere financiară, dacă nu alungați corbii care-și bat joc de tot ce ar putea aduna cel mai bun vistiier. Această procopseală tolerată, pe care am văzut-o dela războiu încoace sub toate regimurile, aceasta e marea bubă. Pe ea își sprijină fiul lui Juda, judeo-maghiarii de aici, toată mașinăria lor dușmănoasă.

Aceasta nemulțumește mai mult, căci aceasta sare în ochiul celui ce muncește cu inimă pentru țara sa.

George Bota.

Societatea filarmonică din Oradea-Mare

Condusă de dorința, ca să popularizeze și intensifice cultul muzicii, contribuind astfel la propagarea generală culturală a orașului Oradea-Mare și județului Bihor, Societatea Filarmonică din Oradea-Mare, face apel călduros la toți iubitorii de muzică din Oraș și județ, ca să se înscrie ca membri în această societate.

Scopul reuniunii este cultivarea muzicii vocale și instrumentale distincte, aranjarea de concerte eventual înființarea unei școli de muzică instrumentală și vocală.

Reuniunea are membrii de onoare, fondatori, titulari activi și sprijinitori, cari pot fi, fie bărbați fie femei.

Membru fondator va vărsa odată pentru totdeauna în casieria reuniunii suma de lei 2000.

Membrul titular prin însuși faptul înscrierii în reuniune, contractează obligația de a plăti în cursul celor trei ani consecutivi o cotizație anuală fixată din an în an de adunarea generală în suma ce nu poate trece limita de lei 200 anual.

Membrii sprijinitori sunt cei cari se vor înscrie în această calitate în reuniune pe un timp de cel puțin trei ani. Cotizațiunea lor anuală este lei 50.

Membrii fondatori și titulari vor beneficia anual de liberă intrare la trei concerte aranjate de reuniune. În afară de aceasta, vor mai beneficia și de alte favoruri stabilite din timp în timp de comitetul de administrație, cum sunt reduceri din prețul biletelor de intrare la concerte și altele.

Liste pentru înscrierea membrilor și alte lucruri, se pot primi dela secretariatul reuniunii d. Dr. Victor Faragó (Str. Coșbuc 1.) și d. Dr. Teodor Prodan (Primărie biroul jurisconsultului).

Știri mărunte

— În Egipt s'a format noul guvern în frunte cu Zaglul Pașa. Regele a acceptat programul guvernului privitor la independența completă a Egiptului.

— S'a deschis un credit de 3 milioane, din cari 2 milioane pentru opera română din București și un milion pentru opera română din Cluj.

— În seara zilei de 2 Februarie, cu trenul orient express, sosește în București cancelarul Austriei, Seipel, însoțit de subsecretarul afacerilor străine Grünberger. Va sta 2 zile în care interval va lua legătură cu d-nii Ion I. C. Brătianu și I. G. Duca.

— Pentru uniformizarea măsurilor ce urmează să se ia pentru aplicarea statutului funcționarilor publici a avut loc luni în București la ministerul de interne o consfătuire între d-nul R. Fr. nasovici și toți directorii generali de ministere.

— Profesorul italian Guglielmotti a făcut o descoperire ce va revoluționa legea fizică a refracțiunii luminii prin anumite corpuri, în special prin lichide. Descoperirea va da submarinelor chiar la o mare adâncime putința de a vedea prin apă.

— La Breslau bântue o adevărată epidemie de sinucidere; 84 cazuri au fost înregistrate în 70 zile.

— Croitorii din Londra se plâng presei că deputații laburiști nu le sunt clienți buni. Cei mai mulți se duc la Camera cu hainele lor vechi și cei cari vin la croitori refuză să plătească prețurile curente.

— Anglia va lansa în curând de pe șantiere două mari super-dreadnought „Nelson” și „Rodney” prevăzute cu cel mai modern armament.

— A încetat din viață la R. Sărat poetul Ioan Pavelescu, autorul volumului „Sigiliu de aur”, membru al societății scriitorilor români Ioan Pavelescu frate, cu poetul Cincinat Pavelescu a fost răpus în floarea vârstei din cauza unei nefrite.

Arestarea unei bande de spăgători

În timpul din urmă se semnalasera în orașul nostru o seamă de spargerii. Numai de câteva săptămâni s'au înregistrat în Oradea-Mare vr'o 12 spargerii pe la diferiți cetățeni și instituții.

Poliția, punându-se pe urmele răufăcătorilor a reușit ieri să pue mâna aproape pe întreaga bandă, arestând 6 dintre ei, în frunte cu Alexandru Pușcu, șeful lor. După declarațiile celor arestați se vede că era o întreagă organizație care opera în această zonă, întinzându-se până la Sighetul Marmăției și Cluj. Cele mai multe tâlhării, banda le opera în trenuri. Șeful ei, Alexandru Pușcu, este un hoț de buzunar bine cunoscut; fotografia lui se găsește pe la toate polițiile din țară.

Expulzarea artiștilor străini

În baza ordinului ministerului Cultelor și Artelor amintit de noi la timp, Primăria Oradei a rugat prefectura poliției să ia măsuri contra artiștilor străini cari joacă la teatru maghiare. Ordinul ministerului amintit este clar, după cum clară a fost și concesi prin care se acorda directorului L. Parlaghy, dreptul de a juca și anul acesta numai în ungurește la teatrul Regina Maria.

Ne miră însă codirea autorităților locale de a executa ordinele superioare. Domnul Costescu, șeful secției administrative din prefectura poliției locale, declară presei minoritare că nu el este desemnat a executa. Somează numai pe directorul teatrului să-i înainteze un tablou de artiștii unguri cari nu sunt supuși români, și-i lasă să joace mai departe. D-sa a constatat din acest tablou că numai 7 artiști sunt cetățeni maghiari, și un alt număr, au optat pentru cetățenia română, dar nu au încă situația clarificată.

D-l Costescu a trimis tabloul acesta Primăriei spre a se declara asupra cetățeniei. Noi știm că poliția este organ de control și executare. Accentuăm încă odată că nu înțelegem ce rost au aceste trăgănări când ordinul superior este clar. Prin astfel de proceduri autoritatea autorităților se știrbește.

Tratatulvele româno-maghiare

Tratatulvele româno-maghiare cari au loc la București discută asupra averilor și obligațiilor cetățenilor români, aflătoare pe teritoriul maghiar, cari în baza tratatului dela Trianon trebuiesc înapoiate. Comisia maghiară prin semnare a acceptat acest punct de vedere. Valoarea valorilor face 1 miliard Lei valuta de pace.

Se va discuta chestiunea societăților de asigurare maghiare din România împrumuturile dintre cetățenii maghiari și români, asupra fondurilor instituțiilor judiciare, culturale bisericești aflătoare pe teritoriul Ardealului, precum și dreptul de opțiune a cetățenilor.

Băncile noi românești din Ardeal

Un răspuns

Primum la redacție următoarele:

Domnule Director!

Trecând peste afirmațiunile privitoare la schimbările din Dir. Banca Blank vreau să mă opresc la o lecțiune gratuită asupra rolului ce trebuie să-l avem pe terenul românesc economic și cultural național. Redactorul Dv., a fost greșit informat căci dacă ar fi avut precauțiunea să se intereseze mai de aproape și din izvoare sigure, ar fi constatat că Sucursalele Băncilor din București, atât cât regulamentele permit, și-au făcut datoria, ajutând orice instituție românească comercială sau culturală, sau opere de binefacere. În ce privește Banca Blank, pot afirma, că a fost totdeauna în fruntea Băncilor Românești din Oradea în asemenea ocaziuni și în la dispoziție registrele respective spre documentare.

Dacă este de făcut vre'o imputare, apoi să ne permiteți, că noi aceea cărora ni se adresează din toate părțile apeluri, să facem pe bună dreptate imputări conducătorilor și intelectualiilor români de aci. De la alipirea acestor finuturi la patria noastră, cu regret nu am constatat o concentrare a tuturor forțelor conducătorilor culturali de aci, pentru ca, cu puteri unite, să se ducă la bun sfârșit o operă, o idee printr'o acțiune unică.

Din contra am asistat la acțiuni izolate sporadice nu totdeauna convergente și care, puse pe baze puțin solide nu au reușit și nu pot reuși, fără a pomeni multe încercări care încă din sușe au fost sovite peirai.

Cu toate acestea băncile au ajutat după putință, chiar când prevedeau rezultatele negative, și aceasta de dragul ideii de românism și cultură națională.

Or, eu vă asigur că spirijinul nostru ar fi cu atât mai apreciabil cu cât cei în drept s'ar prezenta cu o inițiativă unică serioasă, bine organizată și condusă de oameni cari să impună din toate punctele de vedere.

O împărțire a forțelor nu poate da decât opere slabe și fără rezultat. Matadorii culturale românești din aceste finuturi să încerce deci înghetarea unei opere impunătoare și veți vedea, că s'au înșelat cei ce cred că Directorii de Bănci sunt lipsiți de suflet românesc și că nu fac decât să păzească casele de bani ale altora.

Primiți, vă rog asigurarea osbitei mele stime și considerațiuni.

Ionel I. Șitan,

Director Banca Marmorosch, Blank & Co. Sucursala Oradea-Mare.

Mărturisim, că suntem plăcut impresionați când unul dintre d-nii Directori ai băncilor principale din Oradea-Mare dă răspuns reflexiunilor făcute de noi.

Nu-i aci locul, ca prin date și statistice să ne întărim părerea asupra impresiilor pe care le câștigăm despre viața socială culturală de aci. O facem aceasta în mod incontestabil în fiecare număr al ziarului nostru.

Vom trata chestiunea de față în special într'o serie de articole bazate și pe date-statistice.

Nu este numai părerea redactorului nostru că domnii Directori dela băncile locale nu sprijinesc îndestul cultura și viața socială românească din Oradea-Mare. O auzim zilnic și din gura altora, dar a precizat-o în „Vestul României” An II, No. 3 la ancheta ziarului nostru

d-l dr. N. Zigre fost subsecretar de Stat prin următoarele: „De multe ori m'am întrebat: ce rost au filialele marilor bănci din București aici la Oradea-Mare, când n'au sprijinit nici o inițiativă românească, și n'au incurajat nici o întreprindere? Capitalul a devenit prea egoist”. A da împrumut și românilor pe lângă procentele convenite ca și altora nu înseamnă sprijinul culturii românești, precum nu înseamnă a sprijini cultura românească nici aceea că, s'a det, ori se dă suma de 10-15,000 Lei pentru revista ori ziarul unuia altuia care-și urmărește scopurile sale personale.

Noi punem chestiunea din punct de vedere național, și nici decât din punct vedere individual.

Ace d-l Director Șitan multă dreptate, când ne impută divizarea forțelor, când ne timbrează de „matadorii culturale românești”, în mod colectiv.

Să ni se permită o scurtă explicațiune. Încercările culturale ale anilor din urmă la Oradea-Mare au fost în cea mai mare parte expresiunea ambițiilor personale, fără mult temelie. Ele au fost sprijinite „și de alții”, numai încât au satisfăcut și ambiții personale... de altfel nici nu au fost sulevite, nu ca să li se dea sprijinul dorit. Purtăm și noi vina, că în această stare de lucruri ni s'au urcat în spinare mulți aventurieri culturali. Am crezut însă de bine să primim orice fărâmitură pentru ca să mergem cu un pas înainte. Se poate că am pierces prea generos, — dar așa ne este firea.

Nu odată, în repetite rânduri am accentuat necesitatea colaborării tuturor forțelor culturale, răspunsul a fost — un categoric nu, ori sovăeli și îngânări surizând, binevoitoare. Astfel fiind lucrurile, a trebuit să deschidem și rana aceasta: să începem odată și aci o acțiune pozitivă.

Necesitățile se pot acoperi numai prin resurse materiale, cu bani, — iar banul este în grija băncilor.

Atât am dorit să spunem, nimic mai mult, și inițiativa de ori unde ar porni, ea poate fi numai spre binele nostru.

Conferințele cercului didactic

Influența franceză în România. Conferința d-lui A. Mavrodin.

Dela început conferințiarul declară că este vorba mai mult de aspecte din trecutul nostru politic și cultural. Fondul nostru sufletesc este Dacoroman cu preponderența celui latin. Enumără toate influențele străine și se oprește asupra influenței franceze, care a fost cea mai puternică.

Comunitatea de rasă, conștiință la noi din cele mai vechi timpuri, ne-a apropiat de Franța mai mult. Dovadă și intrarea noastră în războiul cel mare, în care ne-au târât nu numai calcule diplomatice.

Geniul francez, care s'a impus lumii întregi nu putea să nu ne atragă și pe noi. Cu un lux de documente din istoria universală con-

ferințiarul arată stăpânirea lumii întregi de către geniul francez.

Calitățile limbei franceze sunt o altă cauză de apropiere.

Franța devine patria bunului gust, renumită prin soloanele sale literare. La noi influența franceză pătrunde pe două căi: politică și culturală. Prin cultură se pătrunde pe o cale generală și pe alta literară propriu zis. Găsim multe scrieri și reviste franceze în care călătorii francezi vorbes de țările românești. Dar căile mari de pătrundere sunt: Epoca fanariotă prin cultura franceză a prinților fanarioți; prin secretarii lor mai toți francezi.

Influența rusească, ea însăși influențată de Franța. Revoluția franceză întărește influența franceză la noi, ea fiind izvorul sufletesc al re-

nașterii noastre naționale. Emigranții francezi vin și la noi și se stabilesc ea profesori; ei vor determina pe tinerii români să se ducă la Paris. La Academia mihăileană din Iași se țin cursuri în franțuzește. Conferințiarul cu multă bogăție și cu admirabilă artă arată vremurile acestei renașteri; lupta dintre trecut și viitor. Din acest curent a eșit falanga de luptători dela 48. Locul nu ne permite să intrăm mai în adâncul amănuntelor. Pentru frații ardeleni, conferința D-lui Mavrodin a fost o bună ocazie să le dovedească încă odată că pe lângă alte culturi, cea mai potrivită sufletului nostru este cea franceză, cu superioritatea sa indiscutabilă.

Bot.

Corpurile legiuitoare

Ședința Senatului din 1 Februarie.

În ședința de ieri a prezidat senatorul Toni Ilescu. Ministrul Moșoiu depune proiectul de lege pentru exploatarea energiei hidraulice.

Sen. Chiușeriu protestează contra scumpetei articolelor alimentare precum și contra privilegiilor aduse avocaților prin proiectul de lege pentru organizarea barourilor avocaților.

După aceasta s'a votat câteva cereri de încetățenire, în urma cărora senatorii au intrat în secțiuni.

Ședința Camerei din 1 Februarie.

A prezidat d. Orleanu. Sunt prezenți d-nii miniștri: Vintilă Brătianu, Mărzescu și Mărdărescu.

Înaintea ordinii de zi deputatul Alimăneșteanu vorbește despre lipsa de vagoane pe linia București—Constanța și constată că, toate dispozițiile pentru intensificarea producției sunt zadarnice, dacă nu sunt vagoane. Dep. Sever Bocu spune că Jugoslavia aruncă tot felul de sarcini grele asupra populației teritoriului care revine României astfel că acești cetățeni sărăcesc total. Cere intervenție urgentă din partea guvernului. D. Oroveanu vorbește în interesul funcționarilor publici. D. Madgearu cere suspendarea ședinței pentru ca secțiunile intrându-se să discute propunerea sa pentru punerea sub acuză a d-lui Argetoianu. Președintele retrage cuvântul dlui d. Madgearu și declară că, în prezent se află la ordinea de zi proiectul de lege despre personalitățile juridice, astfel că aceasta trebuie discutată. În numele partidului Argetoianist dep. Ioanțescu cere guvernului să accepte propunerea d-lui Madgearu, pentru ca să se facă odată lumină în chestiunea aceasta.

Președintele nu aprobă această cerere.

Ministrul Mărzescu declară că, trebuie să se facă deosebire între asociații și fundațiuni. Dreptul de a forma asociații îl au nu numai cetățenii ci și supușii străini, dacă aceștia se conformă regulilor prescise și nu activează contra intereselor statului.

La art. 106 deputatul socialist, Pistiner propune amendamentul, ca secția să modifice acest articol în spiritul organizațiilor muncitorești.

Acest amendament este respins de către d. ministru Mărzescu.

Ședința Senatului din 2 Februarie.

În ședința de azi a Senatului s'a validat mandatul d-lui senator Stroescu.

S'a votat legea despre încetățenire, după care senatorii au intrat în secțiuni.

Ședința Camerei din 2 Februarie.

La Camera deputatul Ioanțescu cere ca, să se înainteze parlamentului procesele verbale despre abuzurile săvârșite la direcțiunea generală a închisorilor. Deputatul țărănist Mirto, urgencează discuția legii chiriilor. Ministrul justiției d. Mărzescu îi dă un răspuns motivat.

D. Florian întreabă pe ministrul instrucției, dacă e adevărat că, 1200 studenți au fost eliminați din căminurile studențești. D. ministru Angelescu desminte aceasta în mod categoric.

În sfârșit Camera votează legea pentru recunoașterea personalităților juridice.

Schițe din viața socială artistică a Germaniei

Dela Corespondentul nostru special din Mannheim.

Te cuprinde într'adevăr mirarea la ce sacrificii este capabil un suflet iubitor de artă, un suflet cărui arta îi este, o trebuință! Exemplele cele mai eclatante le văzusem în Germania. Devalvarea banilor, în acel timp, se făceau în interval de câteva ore, scăderile valurilor la bursă se urmau de pe un sfert de ceas pe altul, nu cu sute de miliarde, ci cu bilioane, alimentele cu prețuri oribile, aproape imposibil de plătit, mișcări muncitorești zilnic pe străzi, cari se terminau totdeauna cu de vastări, apoi cu arestări și adeseori cu moarte de om, toate acestea nu-i împedeca pe germani ca seara să nu asiste la concertele simfonice, cari se țin în mod regulat în orice oraș mai de seamă. În Mannheim am avut ocazia să văd însuflețirea fără de margini a germaniei pentru arta muzicală. Întâmplarea a adus că o

zi, în seara căreia se anunțase un concert al Academiei simfonice și la care îmi cumpărasem bilet cu oșăptă-mână înainte, să fie foarte furtunoasă. Înainte de masă o scădere enormă a mărcii, o urcare considerabilă a valurilor străine, după masă o devalvare cu 50 procente, apoi manifestațiuni sângeroase ale muncitorilor, a căror victimă mortală a fost un ofițer de poliție, toate m-au făcut să cred că concertul de seară ori se va ține fără public ori în cel mai rău caz va fi amănat, mai ales, gândindu-mă la publicul ce obicinuia să asiste la concertele noastre simfonice din Cluj bunăoară. Când iata ce gădesc. Înaintea „Konzerthaus” palatului de concerte, un edificiu pompos, admirabil, zeci de automobile din cari descinde o lume elegantă, care a venit să asculte simfoniile lui Haydn și Beethoven. Vestibulul foarte spațios, plin de public; abia putusem răzbi în sala de concerte. Aci altă surpriză. O sală cu dimensiuni uriașe plină-plinută de public. Domni, doamne, domnișoare, tineri universitari, elevi de școală, etc., etc. oameni de tot rangul și din toate categoriile sociale umpleau imensa

sală. Și nu erau aci numai cei bogăți. Văzusem destui pe cari se vedea că dacă voiau să-și iaie baine mai de gală, le îmbrăcau pe cele păstrate, cari arătau moda de acum 10 ani, cu fața suptă de mizeriile pe cari trebuiau să le indure, ascultau setoși muzica divină a renumiților compozitori. Cultura superioară, căreia artelile îi sunt trebuințe sufletești, cari cer o satisfacție întocmai ca trebuințele trupești, se evidențiază și mai mult aici.

„Kunsthalle” palatul artelor nu lipsește iarăș din nici un oraș mai mare. Asemenea și în Mannheim este, cu toate că acest oraș de lângă Rin este mai mult comercial și industrial. Tablouri renumite de Dürer, Holbein și alți mulți pictori de toate naționalitățile, antici și moderni poți găsi aci, într'un palat edificat cu foarte multe frumuseți arhitectonice. Dacă e vorba de tablouri ce să mai zic de renumitele galerii de tablouri din München, cari în toată lumea numai cu Parisul și cu Londra se pot asemăna. Din cauza scurtimei timpului am putut vizita numai galeria antică de tablouri. Cu toate că numai singur, eram condus de un cice-

rone; cele patru ceasuri petrecute acolo, nu mi-au fost de ajuns de cât să-l văd numai principalele opere ale celor mai mari pictori ai lumii. Nu te puteai depărta de lângă un tablou a lui Rubens sau Rembrandt, Van Dyck sau Rafael, Leonardo da Vinci, sau Tizian și câți alții pentru studierea cărora anii și-ar părea pușini. Și ce palate uriașe servesc numai pentru a da lăcaș corespunzător artelor, nu ca la noi unde spre exemplu în Oradea-Mare au făcut doar o „colibă” culturală.

Cu toată sărăcia, cu toate greutatele vieții, teatrele, operele sunt totdeauna pline. În cece privește arta decorativă, amintesc că în opera Flanta Magică de Mozart, reprezentată la opera din Mannheim, toată scenaria era făcută în stil secesionist. O mlădiere extraordinară a liniilor și o combinație originală a culorilor, dar cari toate în ansamblu fac o impresie foarte plăcută.

Viața artistică, care și în timpurile cele mai grele și mai neprielnice totuș există și se dezvoltă, este semnul cel mai eclatant al culturii superioare a accidentului.

G. M.

INFORMAȚIUNI

Imbunătățirea soartei funcționarilor. Lucrările pentru repartizarea sumei de 550 milioane lei pentru îmbunătățirea situației funcționarilor publici, au fost completate. Din suma de 550 milioane lei, d. Vintila Brătianu a hotărât să dea 100 milioane pentru rectificarea „curbei Lalescu”, iar restul de 450 milioane se va repartiza tuturor funcționarilor cărora anul trecut li s'a aplicat această curbă. Se crede că sporurile vor fi acordate, cu începere dela 1 Ianuarie 1924.

Pentru permisele ziariștilor. Ieri dimineața a sosit în orașul nostru d-l Em. Ciuceanu, redactor dela „Universul”, delegat de comisia pentru liberarea permiselor de liberă circulație pe C. F. R., pentru a cerceta pe la redacțiile ziarelor locale dacă nu s'au făcut abuzuri cu cererea permiselor.

Terminându-și lucrările, azi dimineața la orele 4, cu acceleratul, a plecat spre București.

Se observă o mare severitate anul acesta cu eliberarea acestor permise.

Bösendorfen pian în condiții bune spre vânzare la *Gröz Adalbert* Str. Avram Iancu Nr. 2.

Serate. În seara zilei de 2 Februarie ofițerii din garnizoana Oradea-Mare organizează o serată dansantă în sălile Cercului Militar.

Conferințele Cercului Franco-Român. Duminică 3 Februarie la ora 5^{1/2} va avea loc în sal. Cercului Militar din localitate (sediul Cercului Franco-Român) Conferința d-lui Bogdan Ionescu, D-sa va vorbi în limba franceză despre femeia Japoneză.

Conferințele asociației profesorilor secundari. Miercuri 6 Febr. la ora 8^{1/2} va avea loc conferința d-lui profesor T. Neș, care va vorbi despre *Ritm și Morfologia istorică* (Pârvan-Spengler).

Șezătoare cercetașilor. Aseară a avut loc o foarte reușită șezătoare a cercetașilor din cohorta „Gelu”. În numărul viitor vom publica o dare de seamă.

Municipalizarea cinematografelelor bucureștene. Municipalizarea cinematografelelor din București este fapt împlinit. Consiliul municipal al Capitalei a delegat pe doi consilieri pentru începerea tratativilor cu proprietarii cinematografelelor.

Statificarea școalelor confessionale din Ardeal și Banat Ziarul România scrie: că guvernul, hotărât să etatizeze toate școalele confessionale ale celor două biserici din Ardeal și Banat, a luat deja măsurile cuvenite, începând cu județul Bihor, ca toate școlile greco-orientale și greco-catolice să fie trecute la stat cu data de 1 Februarie a. c.

În consecință profesorii acestor școli, afară de cei ai seminarului greco-catolic din Oradea-Mare, se vor considera dela această dată ca salariați ai statului.

Se anunță că episcopul greco-catolic de Oradea, Dr. Frențiu va protesta la București împotriva acestei măsuri de etatizare a școlilor bisericești unite.

Noul proiect de lege al chirriilor. Eri dimineața s'au întrunit la ministerul de justiție d-nii consilieri Rătescu și Lupu, în vederea întocmirii proiectului de lege a chirriilor. În cercuile membrilor cari lucrează la întocmirea acestui proiect, se afirmă că, printr'insul se va prevedea că: numai pentru prăvălii cazurile de neînțelegere vor fi soluționate de justiția. Tot justiția va fixa termenul de prelungire și sporul de cotă, la actualele chirii plătite de comercianți și industriași.

Imprumutul ungar. Ziarele din Belgrad anunță că conferința Micii Înțelegeri a hotărât să admită încheierea împrumutului ungar de 250 milioane coroane-aur, pe baza următoarelor condițiuni: 1. Ungaria să recunoască, necondiționat frontierele stabilite de tratat, și să consimtă la revizia acestor frontiere cerută de Mica Înțelegere. 2. Să nu cheltuiască nimic din acest împrumut pentru scopuri militare. 3. Să garanteze, că dinastia Habsburgilor nu se va întoarce nici odată pe tronul ungar.

Dr. Barthou a fost reales președinte al comisiunii reparațiilor. Delegatul italian, marchizul de Salvago Ragg a fost ales vicepreședinte.

BALUL TIPOGRAFILOR DIN ORADEA-MARE
LA 16 FEBRUARIE 1924
ÎN SALA CERCULUI CATOLIC

Aprovizionat! Vă cu Cărți, Reviste, Ziare, Jurnale de modă dela biroul de ziare „SIMPLON”
Oradea-Mare
Pasagiul „Vulturul Negru”

Nu e reclamă!
E adevăr, că la magazia lui **VEZÉR IOSIF**
Piața Reg. Maria (Bémer-tér) 1
se vând cu 30% mai puțin decât ori unde confecțiuni de dame și bărbați . . . .
Cel mai frumoas voal pentru doamne care a costat Lei 175
se vinde cu . . . . Lei 125

!! În atențiunea gospodinelor !!
Nevoile în articole de coloniale și delicatose în sezon
pești proaspeți de Dunăre
(morun, nisetru, cegă, șalău, crap, etc.), **vânat împușcat** (lepuri, etc.), **unt de lemn Puge**, vinuri de masă și desert, **icre proaspete, salam de Sibiu**, etc., se cumpără mai ieftin, pe lângă un serviciu corect, prompt și atent la
Vadász și London
prăvălie de coloniale și delicatose
Oradea-Mare Bulev. Regele Ferdinand No. 10
Aperitive! Aperitive!
Adresa telefonică: Delicatesses
Telefon No. 8   Telefon No. 8
Cumpărătorilor locali și cumpărătorilor în cantitate mică li se trimite acasă

PROBAȚI ȘI NU VEȚI REGRETA
dacă vă veți face îmbrăcămintea la CROITORIA BĂRBĂTEASCĂ
DAVID ȘI KOHN
din Str. Alexandri No. 4.
unde se execută confecționarea hainelor conform modei celei mai nouă.
Prețuri tarifale:
Costum sacou . . . . . 800 Lei
Pardesiu }
Raglan } . . . . . 700 Lei
Ulster }
Palton de iarnă neted . . . 800 Lei
Palton „Hamilton” }
„Lord” } . . . . . 900 Lei
Haine de seara executate frumos cu prețurile cele mai convenabile
Noiași cari până acum n'au mai fost.

MARE TÂRG DE CRĂCIUN
Porcelane, pahare, picturi celebre și bibelouri fine de porcelan originale și antice. Service, bomboniere și cești veritabile de Altoren și Meissen, figuri de porcelan contemporane, precum și obiecte antice de calitate pură se află în asortiment bogat la
Magazinul de obiecte antice „Helicon”
Strada L. C. Brătianu (Szaniszló) 1
Cumpărăm obiecte antice cu prețurile cele mai convenabile.

„Semina”
mare magazin de semințe și tot felul de articole pentru apărarea plantelor și animalelor.
Bognár și Steiner
ORADEN-MARE Str. Iosif Vulcan No 4. Telefon: 14-40
1-10
Recomandă:
Semințe pentru legume de grădină **Monoreană**; Semințe pentru cereale nobilitate de Hatvan; Semințe de trifoi plumburiu, lucernă și napi de Arad; Seruri pentru apărarea animalelor și plantelor. Cereți catalog!

CATALOG.
Cu prețurile curente ale mai jos să fac puțin după măsură și după modele de modă de sezonului
cosumuri de bărbați raglane pardesiuri maniale de iarnă cari satisfac pretențiunile tuturor la
Iuliu Gergely
croitorie bărbătească
Bulev. Regele Ferdinand No. 55
1 Sacco după măsură din stofe jumătate lână neagră, sură, ori în alte culori L 1850—1930
2 Din material curat din lână în diferite culori sacco după măsură . . . . L 2200—2330
3 În culori de modă l-a material din lână sacco după măsură . . . . . L 2780—2930
4 Din materiale de primul ordin din străinătate sacco după măsură . . . . L 3280—3500
5 Pardesiuri, raglane și mantale de iarnă dela 1750 Lei în sus
6 Din materialele cele mai fine și pe lângă prețuri cari se vor fixa la comandă să efectuează costume de ceremonie și alte specialități.

Nou! Nou!
Porcelane, sticlării, vase smălțuite, garnituri complete de bucătărie.
Garnitură colorată de prăjituri pentru 6 persoane . . Lei 98
Garnitură colorată de cafea pentru 6 persoane . . . . Lei 221
1 păreche ceașcă cu tâlpi . . Lei 14
Garnitură din porcelan de ceaie pentru 6 persoane . . Lei 298
Garnitură de apă, vin ori licoruri pentru 6 persoane Lei 59
Garnituri de cafea și menaj din cobalt, jucării, păpuși, obiecte speciale, bidoane pentru călători, corfe de piață, tăști de școală, articole de toaletă, etc.
Se repară păpuși și să lipesc porcelane la
bazarul Farkas
Str. Nicolae Iorga (Zöldfa) 5

ULTIMA ORA

Ziarele engleze
ne informează că familia regală română va face vizite în primăvara aceasta la Paris, Roma și Londra. Vizita va scoate în evidență rolul important care-l joacă România în Europa centrală. Programul va fi publicat la un termen mai târziu.

Rechemarea ambasadorului englez din Mexico

Londra. — Premierul Macdonald a rechemat pe ambasadorul englez din Mexico, pentru ca să se informeze dela acesta asupra situației de-acolo.

Călătoria Maiestăților Lor în străinătate

București. — Zvonurile despre programul călătoriei Suveranilor noștri în străinătate stabilesc, că prima vizită o vor face în Roma, unde vor fi primiți și la Vatican cu aceleași onoruri și formalități de care au avut parte și perechea regală spaniolă. De-aici Suveranii vor pleca la Paris, Londra, Bruxelles și probabil și la Madrid.

D. Seypel
cancelarul austriac va sosi la București. Vizita are în afară de latură politică și apropierea economică. Convenția comercială româno-austriacă e gata, trebuie numai semnată. Cancelarul vrea să asigure pe vecinii săi, că Austria are considerațiuni pacifice și amicale față de România.

Dezordini în Japonia

Tokio. — În întreaga țară s'au început dezordini mari îndreptate contra guvernului. Autoritățile se străduiesc să restabilească liniștea.

Venezelos greu bolnav

Atena. — Din cauza agravării boalei sale Venezelos s'a hotărât, ca Dăminecă să părăsească locul de ministru președinte și atunci va pleca la Paris, unde va sta sub îngrijire medicală.

Leul a costat la Paris pe ziua de 2 Febr., 11'03 iar la Zürich 295.

În caz de deces, în propriul d-tale interes, vizitează antrepriza creștină de pompe funebre „Pietatea”
CAROL GERMAN SUCCESOR
care aranjează cele mai frumoase și mai ieftine înmormântări în deosebi să se observe că antrepriza aceasta se află în pasagiul „Vulturul”, Piața Unirii. 1-20
Oradea-Mare   Cu stimă
Ioan Tarsoly,
succesorul lui Carol German

